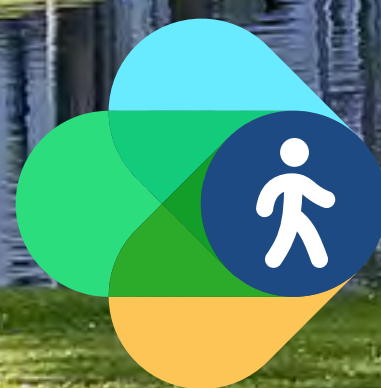

Flinke stappen vooruit AGENDA RUIMTE VOOR LOPEN

RUIMTE
VOOR
LOPEN

Lopen is de meest vanzelfsprekende vorm van bewegen. Op het moment dat een kind leert staan en de eerste stappen zet, is een voetganger geboren. Mensen willen hun hele leven blijven lopen, al dan niet met hulpmiddelen. Lopen speelt een steeds grotere rol naarmate we ouder worden en het gebruik van andere wijzen van vervoer afneemt.

Lopen levert veel voordelen op, op het gebied van gezondheid, welzijn, mobiliteit en duurzaamheid. Toch schiet de ruimte voor lopen vaak tekort. Het platform Ruimte voor Lopen wil daar verandering in brengen. Tientallen overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen hebben hun krachten gebundeld om meer ruimte voor lopen te creëren. Meer ruimte in het hoofd, in beleid en buiten.

De agenda Ruimte voor Lopen is een vooruitblik, uitgestippelde koers en activiteitenoverzicht in een. Het bestaat uit drie onderdelen die los van elkaar zijn te lezen. Het toekomstbeeld 2040 schetst in woord en beeld de situatie over twintig jaar, als onze ambities zijn gerealiseerd.

Om dat wenkende perspectief te bereiken, moeten we aan de slag. Daarom hebben we voor de periode tot 2030 een koers uitgestippeld en bijpassende ambities opgesteld. Om die handen en voeten te geven, is er voor de periode tot 2025 ook een concreet activiteitenprogramma. Hierin geven we als partners van Ruimte voor Lopen gezamenlijk aan welke activiteiten we gaan oppakken om het toekomstbeeld te realiseren.

Een belangrijk punt vooraf nog. Wie lopen zegt, denkt aan mensen die goed ter been zijn. Deze agenda is nadrukkelijk ook bedoeld voor mensen voor wie dat niet geldt.

Comfortabele en veilige loopruimte bedient iedereen, ook degenen die er een stok, rollator of rolstoel bij gebruiken.

We wensen u veel inzichten en inspiratie bij het lezen. Mocht u enthousiast worden, dan bent u van harte uitgenodigd om mee te doen met de beweging die in gang is gezet. Hopelijk ontmoeten we elkaar op weg naar meer ruimte voor lopen!

*Namens de partners van het platform Ruimte voor Lopen,
Arnold Gerritsen
Voorzitter*

Snel naar ...

Toekomstbeeld 2040	4
Rustmoment in een drukke ochtend	8
Nooit meer slommen	10
Lopen op de weg omhoog	12
 Koers en ambities voor 2030	14
Drie gezamenlijke ambities	20
 Activiteitenprogramma tot 2025	27
27 activiteiten, gegroepeerd naar	
beleid, kennis, samenwerking	28

Partners van Ruimte voor Lopen	42
 Feiten en cijfers over lopen	
Basisfeiten over lopen	6
De gezondheidswinst van lopen	28
De maatschappelijke baten van lopen	33
Lopen en veiligheid	38
 Over Ruimte voor Lopen	
Harry Boeschoten, Programmadirecteur Groene Metropool, Staatsbosbeheer	15
Paul Blokhuis, Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	17
Mario Jacobs, wethouder Tilburg	18
Marjon Bachra, directeur Jongeren Op Gezond Gewicht	24
Frits van Bruggen, hoofddirecteur ANWB	25
Anne Koning, gedeputeerde Ruimte, Wonen, Sport en Recreatie, provincie Zuid-Holland	29

Toekomstbeeld 2040

.....

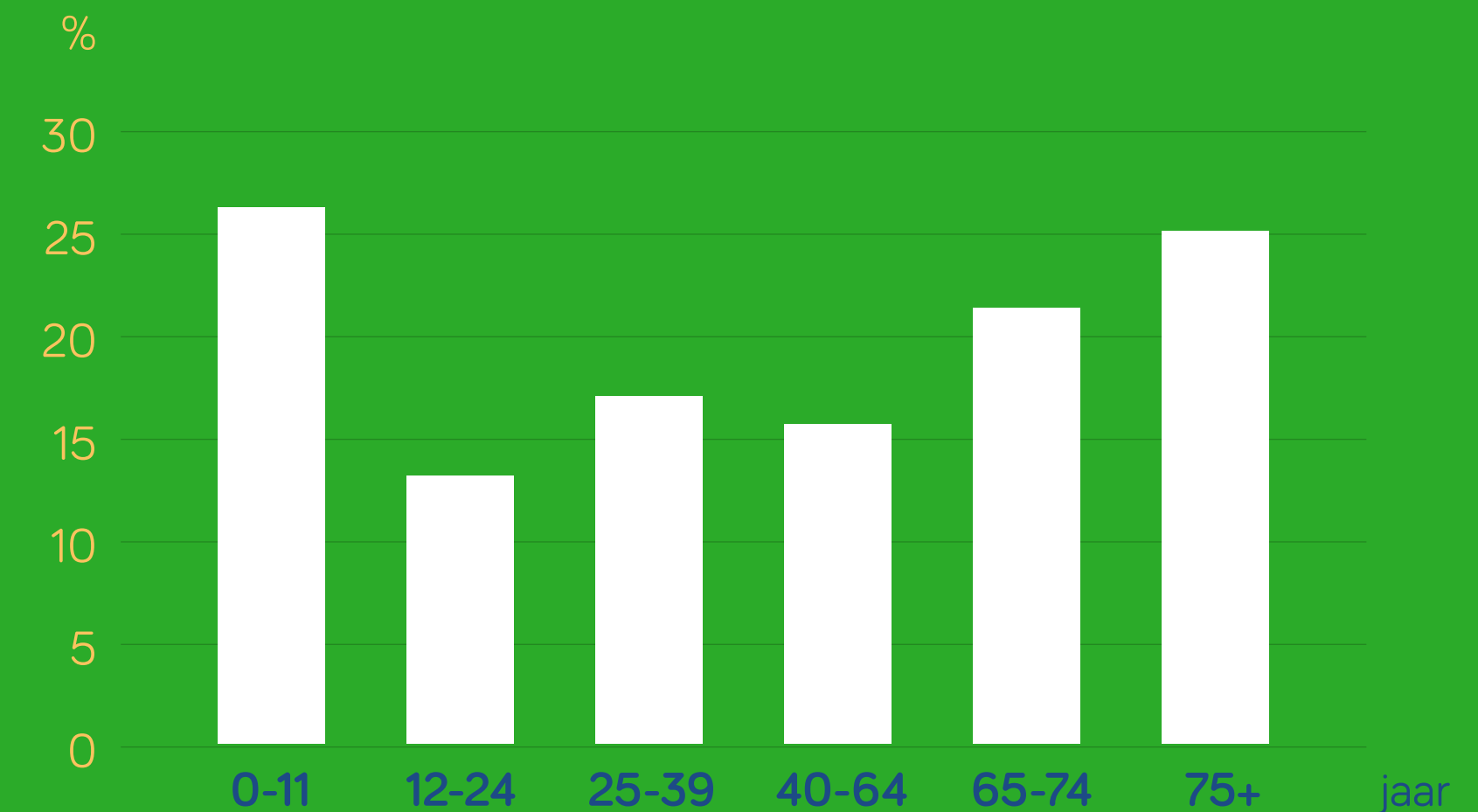
Lopen heeft impact op levens van mensen. Het is fijn om te doen en goed voor gezondheid en welzijn. Het draagt bij aan de strijd tegen bewegingsarmoede en stress gerelateerde klachten. Ruimte creëren voor lopen maakt de omgeving leefbaar, omdat het prettig toeven is in loopvriendelijke gebieden. Daarmee bevordert het ontmoeting en zelfredzaamheid, niet in de laatste plaats van ouderen en mindervaliden. Meer mensen op straat vergroot de leefbaarheid en stimuleert de lokale economie. Een loopvriendelijke omgeving is vrijwel altijd groener en daarmee ook klimaatbestendiger, vanwege wateropslag en minder hittestress. En niet te vergeten: lopen is een goedkope en duurzame manier van verplaatsen. Het vermindert verkeersdruk, vervuiling en beslag op schaarse ruimte.

Lopen heeft dus impact op levens van mensen. Hoe? Via drie korte verhalen geven we u een blik op de toekomst volgens Ruimte voor Lopen.

Basisfeiten over lopen

- In 2017 verplaatsten Nederlanders zich grofweg 2,6 miljard keer te voet als hoofdverplaatsing (exclusief verplaatsingen naar- en van OV-halte en parkeerplaats). Hierbij werd ongeveer 3,9 miljard kilometer afgelegd. Dat is gemiddeld 1,5 kilometer per verplaatsing.
- Bijna de helft van de loopverplaatsingen (1,3 miljard keer) is voor vrije tijd en ruim een kwart (700 miljoen keer) voor winkelen. Het minst vaak wordt er gelopen voor werk (118 miljoen keer).
- Tussen 2010 en 2017 zijn Nederlanders 4,1% meer gaan lopen. De groei in lopen wordt voornamelijk veroorzaakt door mensen boven de 50 jaar. Bij kinderen tot 12 jaar en volwassenen tussen de 30 en 50 jaar is juist sprake van een kleine afname in loopafstand.
- De gemiddelde loopsnelheid is 4,5 kilometer per uur.

**Aandeel verplaatsingen te voet in het totaal
aantal verplaatsingen, per leeftijdsgroep**

Bron: Loopfeiten, KiM, oktober 2019

Rustmoment in een drukke ochtend

Het gezin van Orlando moet tempo maken die ochtend. Hij vraagt zijn kinderen snel hun tanden te poetsen en spoort ze aan jas en schoenen aan te doen. Als iedereen klaar staat, stappen ze de deur uit en lopen naar school.

Het is frisjes die ochtend, maar het belooft een prachtige voorjaarsdag te worden. Het groen om hen heen oogt fris, bijen zoemen van bloem naar bloem. Haast of geen haast, Orlando geniet elke ochtend van de tien minuten waarin ze samen naar school lopen. Het is een prettig rustmoment in de hectische ochtendlogistiek.

Sinds de gemeente heeft besloten meer ruimte voor voetgangers te creëren, is lopen in de wijk steeds aantrekkelijker geworden.

De wandeling naar school loopt bijvoorbeeld over een oude spoorbaan waar mooie bomen en allerlei verschillende planten zijn neergezet. Het pad gaat vloeiend over in een park en het groene schoolplein. Ze hoeven nergens een weg over te steken en Orlando laat de kinderen dan ook zorgeloos voor zich uit stuiven. Ze horen, zien en ruiken elke ochtend weer andere dingen.

Nadat hij de kinderen bij school gedag heeft gekust, loopt Orlando door naar de OV-hub die aan de rand van zijn wijk ligt. Als Orlando vanaf huis vertrekt pakt hij de fiets, als hij de kinderen naar school brengt is het makkelijker om meteen door te lopen. Als hij stevig doorstapt is hij in twaalf minuten op het station. De speedrail richting zijn werk vertrekt iedere acht minuten, lang wachten hoeft hij nooit.

Onderweg pikt Orlando verse koffie op bij zijn vaste tentje. Naarmate hij dichterbij de OV-hub komt, ziet hij steeds meer forenzen, scholieren en studenten om zich heen. Hij herkent een van z'n sportmaatjes, ze lopen het laatste stukje samen. Orlando blijft de oversteek vlakbij de OV-hub een belevenis vinden. Voetgangers hebben voorrang; pas als zich voldoende wachtende auto's hebben verzameld, kleurt het voetpad grijs en mag het gemotoriseerde verkeer oversteken.

Orlando maakt een hardloofafspraak met zijn sportmaatje, zegt haar gedag en stapt in de speedrail. Hij gaat zitten naast een oudere dame. Op het hoofdstation staat ze op en wankelt. Orlando helpt haar het perron op. Daarna raast de speedrail verder richting Orlando's werk.

DE TOEKOMST VOLGENS RUIMTE VOOR LOPEN

- Bestemmingen zoals scholen, winkels en OV zijn nabij en comfortabel en veilig te belopen. Bij het ontwerp van de ruimte is de voetganger uitgangspunt.
- Er zijn uitnodigende, zorgvuldig ontworpen looproutes in en tussen wijken.
- Lopen is de vanzelfsprekende keuze voor korte afstanden en voor de eerste en laatste reiskilometer.
- Kinderen groeien op met het gemak en plezier van lopen.

Nooit meer slalommen

Paula kijkt uit naar het tripje met haar twee zussen. Het is een traditie dat ze jaarlijks het levendige centrum van hun geboortestad bezoeken. Nu ze ouder zijn, hebben Paula en haar zussen last van wat fysieke beperkingen. Doordat steden steeds toegankelijker zijn geworden, kunnen ze toch nog altijd op reis.

Paula's ogen zijn het laatste jaar heel snel achteruit gegaan. Iets met haar netvlies, ze heeft er medicijnen voor. Ook heeft ze zo nu en dan last van plotse duizelingen. Daarom neemt ze sinds kort een smartstick mee – een wandelstok met gps en obstakeldetectie – zodat ze toch gewoon naar buiten kan. Want binnen blijven is geen optie.

De speedrail waarmee ze naar de stad rijdt remt af en komt rustig tot stilstand. Bij het opstaan verliest ze bijna haar evenwicht. Een man helpt haar het perron op. “Wat een

lieverd,” denkt Paula terwijl ze de speedrail nakijkt. Ze verlaat het perron en wandelt het enorme, deels overdekte plein vlak voor het station op. Jaren geleden raasden hier trams, bussen en auto's, maar dat is allemaal veranderd. Het is druk met mensen, maar in zekere zin ook rustig. Ze laat alle stadse geluiden even op zich inwerken.

Paula!” hoort ze, ze kijkt om en ziet twee silhouetten opdoemen. Ze herkent haar zussen en geeft ze allebei enthousiast een knuffel. Gearmd lopen ze het plein af, dat

overgaat in een brede boulevard die hen recht naar het centrum leidt. “Weet je nog dat we hier vroeger met gevaar voor eigen leven over een hobbelig tegeltrottoir door terrassen en langs plantenbakken moesten slalommen?” zegt een van haar zussen. Nu is de route ruim en comfortabel. “Als het er zo bij blijft liggen, lukt dit ons over een paar jaar met een robo-rollator ook nog wel,” grapt Paula.

Er is overal iets te zien. Links winkel-etalages en gezelligheid op kleine terrassen. Rechts spelen kinderen op het gras tussen prachtige bomen. Aan de rand van het waterplein dansen jongeren op muziek. Paula's gedachten dwalen even af naar haar kleinzoon, die ze meteen een berichtje stuurt.

Paula en haar zussen slaan een klein straatje in en lopen naar Konditorei Bob. Ze halen thee en een taartje en vinden een micropark om dat samen op te eten. Ze plannen een route voor de rest van de dag: langs winkels, een lunchplek, de foodhal

en een museum. “Wat fijn dat dit nog kan,” denk Paula. Ze neemt zich voor extra van deze dag te genieten.

DE TOEKOMST VOLGENS RUIMTE VOOR LOPEN

- Steden en dorpen zijn prettig om te verblijven, dankzij veel meer ruimte voor voetgangers. De lokale economie profiteert volop.
- Iedereen voelt zich welkom in de stad, want looproutes zijn toegankelijk, veilig en obstakelvrij.
- Er is voldoende ruimte voor ontmoeten en verblijven, dankzij pleinen, parken en plekjes onderweg.
- Auto's hebben deels plaatsgemaakt voor lopen, fietsen, OV en deelmobiliteit.

Lopen op de weg omhoog

Kenneth ziet zijn vrienden al staan. Ze wachten op hem bij de blokken in het oude beekje. Sinds die oversteekblokken er liggen, kunnen ze het parkachtige landgoed achter hun huizen veel sneller bereiken. Daar lopen ze ieder weekend steeds een andere ronde. Ondertussen nemen ze de laatste roddels van school door.

Lopen was nooit Kenneth’s ding. Sterker nog, hij hield helemaal niet zo van bewegen. Na het verlies van zijn vader, kwam hij tot stilstand, letterlijk en figuurlijk. School lukte niet en praten met zijn moeder of zussen vond hij lastig. Gamen deed hij vooral, met online vrienden uit Noorwegen, Schotland en Portugal.

Na het raadplegen van een healthapp, meldde Kenneth zich met vermoeidheidsklachten en jeukende wondjes bij de huisarts. Diagnose: obesitas en pre diabetes. Er moest wat gebeuren. Hij mocht

een programma volgen met een diëtist, sportcoach en psycholoog, maar zijn huisarts stelde als voorwaarde dat Kenneth meeding met haar wekelijkse wandelgroep. Met lichte tegenzin stemde Kenneth in.

Het veranderde zijn leven.

De eerste wandelingen met de wandelgroep gingen door groene routes in zijn eigen woonwijk en de wijken eromheen. Later trokken ze verder de natuur in. Kenneth had geen idee gehad dat de omgeving waarin hij woonde zoveel mooie paden en interessante

plekken bevatte. Het lopen ging steeds beter, de wandelingen werden langer en zijn vertrouwen nam toe. Zijn interesse in school kwam terug en zijn resultaten klommen omhoog.

In het recreatiegebied waar Kenneth en zijn vrienden ieder weekend lopen, is van alles te beleven. Er is een pumptrack, een buitenfitness, een trailroute en er zijn natuurspeelplekken voor kleinere kinderen. Veel van zijn klasgenoten komt hij hier tegen en bij mooi weer hangen ze wel eens een poosje bij de waterplas.

“Hee een berichtje van oma,” ziet Kenneth. “Ik neem haar een keer mee hier naartoe. Dat vindt ze vast fantastisch.”

DE TOEKOMST VOLGENS RUIMTE VOOR LOPEN

- Steden en dorpen kennen een fijnmazig netwerk van looproutes, met handige doorsteken en bruggetjes.
- Wijken en buurten zijn optimaal verbonden met groene gebieden buiten de bebouwde kom. Een ommetje of langere wandeling in het buitengebied is makkelijk te maken.
- De waarde van lopen voor gezondheid en welzijn staat buiten kijf.

Koers en ambities voor 2030

.....

Lopen is de meest vanzelfsprekende vorm van bewegen. Het is onlosmakelijk verbonden met veel activiteiten van het dagelijkse leven. Maar als we om ons heen kijken, zien we dat niet terug in de openbare ruimte. Die is overwegend ingericht op verplaatsing per voertuig en dan vooral op gemotoriseerd verkeer. Voor voetgangers blijft dan beperkt ruimte over, die vaak wordt beschouwd als restruimte. We kennen allemaal voorbeelden van ontbrekende routes, onveilige situaties, smalle stoepen, lastige obstakels of gebrek aan rustplekken. Het is hoog tijd om hier verandering in te brengen.

Een groene airco voor het stadsklimaat

“Iedereen verdient een groene, natuurrijke leefomgeving. Die om de hoek begint en niet pas na een uur in de auto. Die goed is voor de gezondheid en ontwikkeling van u en uw kinderen. Een airco voor het stadsklimaat. Staatsbosbeheer draagt bij aan de realisatie van deze leefomgeving. We zetten hiervoor onze groene gebieden rond de steden in en verbinden die met de stad tot groene netwerken. Groen biedt bij uitstek mogelijkheden voor het combineren van functies (gezondheid, sporten en bewegen, klimaat, bouwopgave, biodiversiteit). We zetten onze kennis en ervaring graag – en in een zo vroeg mogelijk stadium – in bij planvorming in en rond de stad.”

— **Harry Boeschoten**
Programmadirecteur
Groene Metropool
Staatsbosbeheer

Lopen kent verschillende verschijningsvormen

Lopen vatten we breed op. Kern is dat er geen vervoermiddel voor nodig is, zoals de auto, bus of fiets. Het vraagt daarom weinig ruimte. Sommige mensen hebben wel een hulpmiddel nodig, denk aan een (blinden-) stok, rollator, rolstoel of scootmobiel. En natuurlijk lopen mensen ook met een kinderwagen of buggy.

Verblijven in de openbare ruimte vatten we ook op als een vorm van lopen. Mensen die even stilstaan voor een praatje of om rond te kijken, ouderen die uitrusten op een bankje of kinderen die buiten spelen.

- Doelgericht lopen: een verplaatsing van A naar B (bijvoorbeeld naar school, werk of winkel), al dan niet in combinatie met het openbaar vervoer of de auto (van en naar de parkeerplek lopen). Hieronder vallen ook beroepsmatige verplaatsingen, zoals de bezorging van post.
- Recreatief lopen: een wandeling ter ontspanning.
- Sportief lopen: bijvoorbeeld hardlopen.
- Multifunctioneel lopen: bijvoorbeeld lopend overleggen ('walking meetings') of wandelend studeren.

*Lopen geeft kinderen
en senioren een
gevoel van
autonomie.*

De inrichting van de openbare ruimte is bij voorkeur geschikt voor iedereen. Het streven is 'design for all'.

Lopen en fietsen

Lopen en fietsen zijn allebei actieve vervoerwijzen. In die zin zijn het bondgenoten. Maar soms concurreren ze met elkaar, vooral als de beschikbare ruimte voor het ongemotoriseerde verkeer beperkt is. Bij lopen is er, vergeleken met fietsen, wel een inhaalslag te maken. Dit komt omdat lopen een relatief nieuw beleidsterrein is, zowel internationaal als nationaal. Daarom is het belangrijk dat er nu een agenda Ruimte voor Lopen is. De platforms Ruimte voor Lopen en Tour de Force (fietsen) trekken gezamenlijk op waar dit meerwaarde biedt, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen en toepassen van kennis.

De waarde van lopen

Het is de moeite waard om lopen in te passen in het dagelijkse leven. Lopen brengt je in contact met andere mensen en is één van de gemakkelijkste manieren om bij te dragen aan de gezondheid.

*Het is onomstotelijk
bewezen dat (meer)
lopen leidt tot een
reductie van het
sterfterisico*

Dagelijks wandelen ontspant, verlaagt de bloeddruk, bouwt conditie op, vermeerderd spierkracht en vermindert gezondheidsklachten. En als mensen in de natuur wandelen of in het groen lopen, neemt de gezondheidswinst nog verder toe. Lopen is een remedie tegen bewegingsarmoede, overgewicht en eenzaamheid. Deze problemen worden landelijk onderkend. Inmiddels zijn er een preventieakkoord, een sportakkoord en een landelijke coalitie Een tegen Eenzaamheid. Onlangs kwam daar nog een nieuw initiatief van een groep oud- (top)sporters bij: Bewegen, het nieuwe normaal. Gemeenschappelijke noemer bij al deze initiatieven is de relatie met lopen.

Er is meer. Lopen is fossielvrij, schoon, stil en veilig voor de omgeving. Het brengt de CO₂-uitstoot naar beneden (Klimaatakkoord) en de luchtkwaliteit omhoog. Lopen stimuleert een sociaal en fysiek veilige omgeving, ook op het gebied van verkeersveiligheid.

Van alle vervoerwijzen vraagt lopen de minste ruimte, wat bijdraagt aan de mogelijkheden tot stedelijke verdichting. Daarmee schept lopen ook ruimte voor meer stedelijk groen en plek voor water, waarmee een gezonder en aantrekkelijke leefomgeving ontstaat en hittestress en wateroverlast worden tegengegaan.

Nog veel te winnen om mensen in beweging te krijgen

“Nederland is een land met een actieve cultuur. We houden van wandelen, sporten en de fiets is in geen enkel land zo’n serieus transportmiddel als in Nederland. Toch valt er ook nog veel te winnen om mensen meer in beweging te krijgen. Daarom hebben we in het Nationaal Preventieakkoord de ambitie opgenomen dat in 2040 ten minste 75% van de inwoners van Nederland beweegt volgens de Nederlandse Beweegrichtlijn. Het stimuleren van ‘actieve mobiliteit’ zoals fietsen en lopen draagt daar in belangrijke mate aan bij, omdat het een laagdrempelige manier is om meer mensen in beweging te krijgen. Bijvoorbeeld kinderen, door ervoor te zorgen dat zij veilig naar school kunnen lopen en fietsen. Of werknemers en werkgevers, door hen te stimuleren om actiever van en naar het werk te gaan. Of ouderen, door hen aan te moedigen vooral samen te bewegen en daarmee ook eenzaamheid te voorkomen”

— **Paul Blokhuis**,
staatssecretaris
van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Meer geluk en gezondheid door meer kilometers te voet

“Lopen is een gezonde manier van jezelf verplaatsen. Je bent in beweging en lopen helpt om je hoofd leeg te maken. Je kunt elkaar ontmoeten tijdens het lopen, genieten van je omgeving en je draagt bij aan een schone lucht in de stad als je loopt in plaats van de auto pakt. Lopen levert dus een positieve bijdrage aan een inclusief, duurzaam en vitaal Tilburg. Samen met de stad willen we ervoor zorgen dat iedereen zich in Tilburg te voet of in een rolstoel kan verplaatsen over een fijnmazig, toegankelijk, aantrekkelijk, logisch en veilig loopnetwerk. Het doel: meer gezonde en gelukkigere Tilburgers door meer kilometers te voet. De Tilburgse Loopagenda bevat projecten die we in de periode 2020 tot en met 2023 gaan uitvoeren om het lopen in Tilburg verder te ondersteunen en te stimuleren. Door samen met partners kennis te ontwikkelen en ideeën uit te wisselen en te delen gaat dit sneller en beter.”

— **Mario Jacobs**,
wethouder Tilburg

De bewustwording over de waarde van lopen heeft een enorme impuls gekregen door de corona-maatregelen. Bij het woon-werkverkeer is het gebruik van het openbaar vervoer (tijdelijk) sterk afgenomen. Deels is dit vervangen door lopen en fietsen. Thuiswerken leidt ertoe dat mensen de werkdag nog meer zittend doorbrengen. Als gevolg daarvan beseft vrijwel iedereen hoe belangrijk het is om lopend ergens naar toe te kunnen gaan of om gewoon even een ommetje te kunnen maken in de eigen woonomgeving.

Onlangs is een studie verschenen van het College van Rijksadviseurs (CRa), getiteld Naar een gezonde stad te voet. De studie legt een koppeling tussen de fysieke buitenruimte en de ruimte in het hoofd. Het CRa houdt een krachtig pleidooi voor het opbouwen van een loopcultuur. Dat is goed voor mens en samenleving. Als je meer gaat lopen, gaat de kwaliteit van het leven erop vooruit. Lopen voegt waarde toe aan het leven.

Voordelen genoeg dus. Maar om meer te lopen, moeten routes veilig en comfortabel zijn. Om zin te krijgen om naar buiten te gaan, voor een ommetje, een (langere) wandeling of gewoon een eindje te gaan hardlopen, moet de omgeving daartoe uitnodigen. Daar moet nog het nodige voor gebeuren. Lopen moet veel hoger op de agenda.

Lopen en micromobiliteit

De laatste jaren komen er met regelmaat nieuwe soorten voertuigen op de markt, die gebruik maken van het voet- of fietspad. De regelgeving rond deze zogeheten ‘micromobiliteit’ is ingewikkeld, mede omdat deze markt erg dynamisch is. De snelle opkomst van de e-step vormt hier een voorbeeld van. Micromobiliteit vormt een bron van zorg, vooral uit oogpunt van veiligheid en ruimtebeslag. Het platform houdt hierbij een vinger aan de pols.

Investeren in lopen: andere keuzes maken

Investeren in lopen loont. En het kan ook, mits we bereid zijn tot het maken van een radicale keuze, namelijk de mens en zijn omgeving centraal stellen. Dat betekent ruim baan voor lopen en fietsen en voor een goed verblijfsklimaat in de openbare ruimte. Soms vraagt dit om minder ruimte voor geparkeerde of rijdende auto's. In een aantal grote steden bestaat die bereidheid al. Als mensen meer lopen en fietsen, zeker in combinatie met openbaar vervoer, neemt de totale behoefte aan stedelijk autoverkeer af. Daarmee vermindert de verkeersdruk en de ruimte die het verkeer vraagt.

De maatschappelijke baten van lopen verklaren waarom veel verschillende partners bij het platform zijn aangesloten. Er is veel energie om de mouwen op te stropen en aan de slag te gaan. Dat is te zien aan deze agenda Ruimte voor Lopen. Daarnaast is er een City Deal Ruimte voor Lopen. De afspraken die daarin zijn gemaakt, maken onderdeel uit van de agenda.

**minder
uitstoot
/km**

*Lopen in plaats van
autorijden bespaart
per kilometer: 163
gram CO2, 0,2 gram
NOx en 0,01 gram
fijnstof*

City Deal en platform Ruimte voor Lopen

Het platform en de City Deal Ruimte voor Lopen werken aan dezelfde doelen: lopen stimuleren en de omstandigheden voor lopen in de openbare ruimte verbeteren. De City Deal maakt als actiegericht experimenteer- en leernetwerk deel uit van het platform. De City Deal is daarmee als het ware een uitvoeringslijn van het platform en de agenda Ruimte voor Lopen. De bedoeling is om innovatie en domein overschrijdende samenwerking aan te jagen en de resultaten breed te delen. In de City Deal zoeken deelnemers gedurende drie tot vier jaar de versnelling op drie werkterreinen: het ideale voetgangersgebied, integraal werken en verleiden om te lopen. Er is periodiek afstemming tussen het platform en de City Deal. De verbinding tussen beide is verzekerd door deelname van een bureaulid van het platform aan de kerngroep van de City Deal. De overheidspartners die deelnemen in de City Deal zijn automatisch partner van het platform Ruimte voor Lopen.

Drie gezamenlijke ambities, de basis van onze agenda

.....

Ambitie

1

Lopen is een vanzelfsprekend
en integraal onderdeel van
beleid, ontwerp en beheer

.....

Ambitie

2

De omgeving biedt gelegenheid
en nodigt uit om veilig te lopen

.....

Ambitie

3

Lopen heeft een positief
imago en wordt gestimuleerd

.....

→ Koers en ambities voor 2030

Ambitie 1

Lopen is een vanzelfsprekend en integraal onderdeel van beleid, ontwerp en beheer

.....

Lopen krijgt een plek in het domein-overstijgende beleid van overheden, dat onder meer gaat over ruimte, gezondheid, natuur, mobiliteit, economie en toerisme. In dit integrale beleid wordt lopen erkend, verankerd en gestimuleerd als een belangrijke, zelfstandige én gezonde manier van voortbewegen.

De omzet van horeca en detailhandel stijgt 10 tot 25% door het voetgangers-vriendelijk maken van de omgeving

Lopen zorgt voor gezondheidswinst bij hart- en vaatziekten, hoge bloeddruk, beroerte, diabetes, overgewicht, botontkalking, cognitief functioneren, depressie en meer

Ambitie

2

De omgeving biedt gelegenheid
en nodigt uit om veilig te lopen
.....

De openbare ruimte is loopvriendelijk ingericht, met oog voor nabijheid, functiemenging, aantrekkelijkheid, beweegvriendelijkheid en gevarieerde natuur in stad en dorp.

De verdeling van de ruimte voor verkeer en verblijf vindt als regel plaats via de volgorde van het STOP-principe: eerst stappen (lopen), dan trappen (fietsen), dan openbaar vervoer en pas als laatste de personenauto.

De inrichting en het beheer van voetgangersvoorzieningen gebeurt op basis van ‘design for all’, ofwel ontwerpen voor iedereen. Dat houdt rekening met jong en oud en met mensen met en zonder een beperking. Alle voordeuren en OV-haltes zijn vlot bereikbaar via toegankelijke en veilige voetpaden en oversteekvoorzieningen. Daarmee voldoen we aan de basisnorm van toegankelijkheid zoals vastgelegd in het VN-verdrag Handicap.

Natuur en landschap zijn toegankelijk en aantrekkelijk voor voetgangers en wandelaars, hetgeen onder andere variëteit in flora en fauna betekent.

→ Koers en ambities voor 2030

Ambitie

3

**Lopen heeft een positief
imago en wordt gestimuleerd**

.....

De buitenruimte zet aan tot lopen.

Daaronder verstaan we:

- Aantrekkelijke, comfortabele, beweegvriendelijke, groene voetgangers- en verblijfsvoorzieningen.
- Goed herkenbare looproutes naar:
 - stads-, dorps- en winkelcentra
 - stations en OV-haltes, mobiliteitshubs en parkeervoorzieningen, binnenstedelijk en in het buitengebied
 - belangrijke openbare voorzieningen, zoals scholen, zorginstellingen, bibliotheken, parken, speelplekken en sportlocaties.
- Wandelommetjes en routestructuren in en rond stad of dorp, naar het buitengebied en in het buitengebied.

Bovendien wordt lopen actief gepromoot, met name:

- Lopen naar school
- Lopen naar het werk (in combinatie met OV) en tijdens het werk
- Lopen door ouderen en mensen met beperkingen
- Recreatief wandelen
- Sportief lopen en hardlopen

→ Koers en ambities voor 2030

Tientallen overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen hebben de krachten gebundeld in het platform Ruimte voor Lopen. We zetten ons in om meer ruimte te maken voor lopen, voor jong en oud en voor mensen met of zonder beperking. Die ruimte kan letterlijk worden gezien: een uitnodigende, voetgangersvriendelijke openbare ruimte, waarin het aangenaam is om te verblijven. Maar er is ook ruimte voor lopen in het hoofd nodig. Veel mensen moeten letterlijk en figuurlijk een drempel over om meer te gaan lopen.

Lopen is een mooie manier van gratis bewegen

“Waarom de Agenda Ruimte voor Lopen zo belangrijk is? Genoeg beweging is, net zoals gezonde voeding en goede slaap, essentieel voor een gezonde leefstijl. Het is belangrijk om zowel in beleid als in uitvoering de voetganger voldoende aandacht te geven. Lopen is een mooie manier van gratis bewegen die voor iedereen toegankelijk is. Een omgeving die dit stimuleert en waarin eenieder de ruimte krijgt om op een leuke en veilige manier te bewegen is van levensbelang. Dit geldt zowel voor volwassenen als voor kinderen. En een gezonde toekomst begint bij een gezonde jeugd.”

— **Marjon Bachra**, directeur
Jongeren Op Gezond Gewicht

Samenwerking geeft energie

Lopen heeft relaties met diverse beleidsterreinen. Als we de samenhang hiermee zien, ontdekken we ook wie de natuurlijke partners en vrienden van voetgangers zijn. Een beter loopklimaat draagt immers bij aan het oplossen van diverse maatschappelijke opgaven.

**minder uitstoot
per km**

*Lopen in plaats van
autorijden bespaart per
kilometer: 163 gram
CO2, 0,2 gram NOx en
0,01 gram fijnstof*

De partners van het platform zijn overheden, maatschappelijke (belangen-)organisaties en kennisinstellingen. Zij kunnen komen uit zeer verschillende sectoren en hebben daarmee allemaal hun eigen aandachtsgebieden.

- Gezondheid en welzijn
- Mobiliteit en verkeersveiligheid
- Ruimte en stedenbouw
- Groen en klimaat
- Recreatie en toerisme

Juist door de onderlinge verbindingen te leggen, kunnen we over traditionele beleidsgrenzen heen kijken en nieuwe inzichten opdoen. Zowel binnen het sociale en het fysieke domein als tussen beide beleidsdomeinen.

De partners bepalen samen de koers en agenda van het platform. Daarnaast is er een breder netwerk, waar iedere belangstellende partij of organisatie zich bij kan aansluiten, waaronder marktpartijen. IPO en VNG ondersteunen de agenda.

Meer aandacht voor lopen als vorm van vervoer

“Onze leden lopen veel: een wandeling door de natuur, een ommetje in de buurt of naar school, werk of OV. Als we onze steden bereikbaar, toegankelijk en leefbaar willen houden, moet er meer aandacht uitgaan naar lopen als vorm van vervoer. Daarvoor heeft de ANWB een ontwerpmethodiek gemaakt, Verkeer in de Stad, die we via het platform ter beschikking stellen. Verkeer in de Stad sluit goed aan bij de kerndoelen van het platform. Het geeft antwoord op de vragen hoe je lopen integreert in verkeersstromen met oog voor kwaliteit van de leefomgeving, samenwerking stimuleert tussen professionals en bewoners laat participeren.”

— **Frits van Bruggen**,
hoofddirecteur ANWB

Werkwijze van het platform

De partners vormen de basis van het platform. Zij werken samen om de ambities te realiseren. Daartoe ontwikkelen ze — zelfstandig of gezamenlijk — activiteiten en projecten, die ze zelf bemensen en financieren. De kosten voor de instandhouding van het platform en de bemensing van het ondersteunende bureau worden gedragen door de overheid.

Het platform heeft drie functies
Agenderen & promoten: het gezamenlijke belang en de huidige positie van lopen zichtbaarder maken en agenderen.

Verbinden & samenwerken: partners samenbrengen die kunnen bijdragen aan meer ruimte voor lopen en opgabegegerichte samenwerking faciliteren.

Aanjagen & ondersteunen: partners stimuleren om daadwerkelijk aan de slag te gaan en hen ondersteunen met kennis en instrumenten.

Rolverdeling binnen het platform
De partnerorganisaties zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het platform. Afstemming hierover gebeurt tijdens partnerbijeenkomsten, die op regelmatige basis plaatsvinden.

Het bureau is verantwoordelijk voor de dagelijkse ondersteuning van het platform. Het zorgt voor coördinatie, bewaakt de voortgang van de agenda en het activiteitenprogramma, faciliteert communicatieactiviteiten (waaronder de website) en organiseert partnerbijeenkomsten en brede netwerkbijeenkomsten.

Er is een bestuur dat zorgt voor de aansturing van het bureau en samen met het bureau de strategische koers van het platform uitzet. Het bestuur telt vijf leden. Vier van hen zijn afkomstig uit de partnerorganisaties en er is een onafhankelijke voorzitter.

Ambassadeurs
Het platform heeft daarnaast ambassadeurs, die vanuit hun achtergrond over een breed netwerk beschikken en daarmee van betekenis kunnen zijn om de ambities van het platform verder te brengen. Zij hebben een vrije rol en zijn desgevraagd inzetbaar voor activiteiten. Op dit moment zijn er twee ambassadeurs: Albertine van Vliet (oud-burgemeester van Amersfoort) en Daan Zandbelt (Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving).

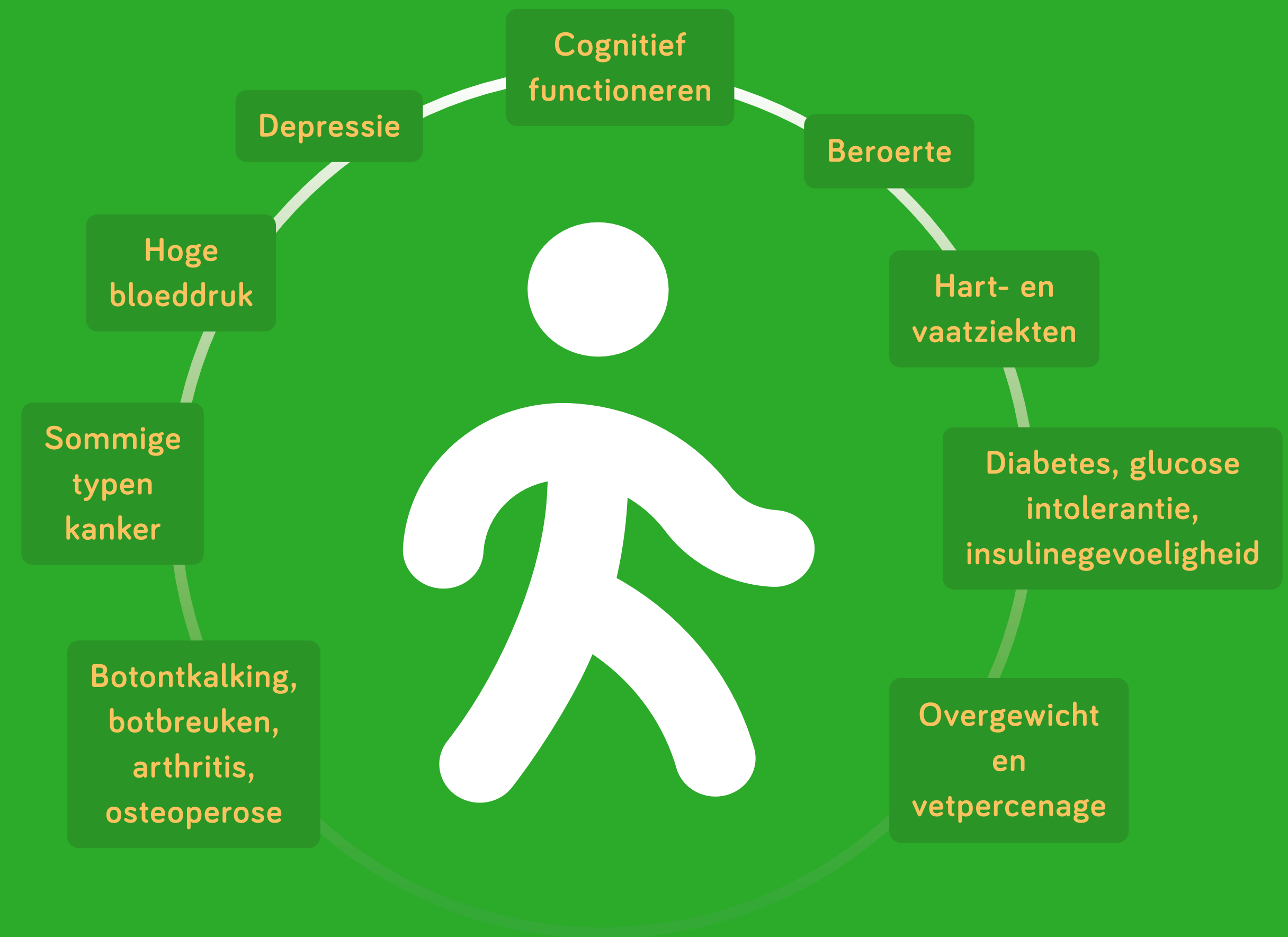

Activiteitenprogramma tot 2025

.....

De gezondheidswinst van lopen

- Ongeveer 84% van de Nederlanders is positief over lopen als manier van vervoer.
- Lopen versterkt de botten, verhoogt de flexibiliteit van spieren en stimuleert de spijsvertering.
- Lopen maakt gelukkiger, verbetert het humeur en stimuleert de mentale gezondheid.
- Lopen geeft senioren en kinderen een gevoel van autonomie en 'meesterschap'.

Voldoende beweging, zoals lopen, leidt tot gezondheidswinst

Bronnen: KiM en CRa

Dit activiteitenprogramma bevat de belangrijkste opgaven waar de partners de komende jaren samen de schouders onder zetten. Door deze opgaven tot een goed einde te brengen, zetten we flinke stappen op weg naar meer ruimte voor lopen. De volgorde en kracht waarmee we aan de slag gaan, stemmen we af op de belangstelling en energie bij de partners en op externe ontwikkelingen.

Openbaar vervoer kan niet zonder lopen

“Vanaf het eerste uur is de provincie Zuid-Holland lid van Ruimte voor Lopen. En met een reden. In onze drukke en dichtbevolkte provincie is aandacht voor lopen belangrijk. Als meer mensen lopen draagt dit bij aan diverse provinciale opgaven zoals een bereikbaar, gezond en veilig Zuid-Holland. Een bereikbaar Zuid-Holland kan niet zonder goed openbaar vervoer en openbaar vervoer kan niet zonder lopen (first and last mile). Ook het mengen van functies en meer nabijheid van bestemmingen en voorzieningen bevorderen het lopen. Daarnaast is lopen de meest beoefende sportieve en recreatieve bezigheid en levert zo een belangrijke bijdrage aan onze gezondheid. Door deze aspecten mee te nemen in ons beleid stimuleren we dat nog meer mensen gaan lopen. Zowel voor het woon-werkverkeer als ter ontspanning.”

— **Anne Koning**,
gedeputeerde Ruimte, Wonen,
Sport en Recreatie
provincie Zuid-Holland

Beleid

agendasetting en
beleidsontwikkeling

- 1 Zorgen voor een breed bestuurlijk commitment voor de agenda.
- 2 Het belang van lopen politiek agenderen en de verbinding leggen met verschillende maatschappelijke opgaven.
- 3 Een alliantie smeden die het belang van lopen voortdurend promoot.
- 4 Een domein-overstijgende beleidsaanpak ontwikkelen: hoe organiseer je de samenwerking tussen verschillende beleidsafdelingen, inclusief externe partners?
- 5 Lopen inhoudelijk integreren in beleid: wat kunnen de verschillende beleidsafdelingen concreet doen?
- 6 Aanbevelingen implementeren in de praktijk: in ontwerpprocessen en in de uitvoering van onderhoud en beheer.

Kennis

dataverzameling,
instrumentontwikkeling,
uitwisseling en onderwijs

- 7 Leren over lopen en wandelen: hoe veel, hoe lang, waarheen en waarom (niet)?
- 8 Meer weten over veiligheid van voetgangers, waaronder verkeersongevallen en enkelzijdige voetgangersongevallen.
- 9 Meer weten over acceptabele loopafstanden en -tijden en over beloopbaarheid van loop- en wandelroutes.
- 10 Een leidraad (her)verdeling openbare ruimte ontwikkelen.
- 11 Een ontwerpwijzer Voetgangersvoorzieningen maken.
- 12 Een overzicht met quick wins aanreiken.
- 13 Beschikbare data, kennis en praktijkvoorbeelden bundelen en ontsluiten.
- 14 Platform bieden voor regelmatige uitwisseling van kennis en voorbeelden.
- 15 Internationale contacten organiseren en onderhouden.
- 16 Lopen en voetgangers een volwaardige plek geven in cursussen voor professionals en in relevante opleidingen aan hogescholen en universiteiten.
- 17 Gastcolleges verzorgen en lesmateriaal aanreiken.
- 18 Een mogelijk lectoraat verkennen.

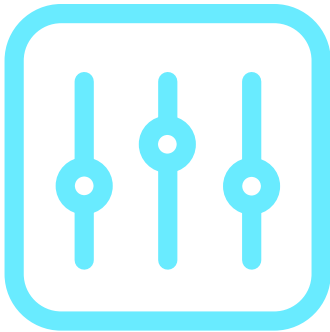

Samenwerking

in lopende activiteiten,
via nieuwe verbindingen
en met nieuwe initiatieven

- 19 Overzicht bieden over projecten en activiteiten van partners.
- 20 Samenwerking tussen partners stimuleren.
- 21 Bestaande coalities, programma's en overleggen op lokaal niveau benutten.
- 22 Het platform Ruimte voor Lopen verder uitbouwen
- 23 Verbindingen leggen met interessante marktpartijen.
- 24 Nieuwe ambassadeurs werven.
- 25 Fungeren als makelaar voor nieuwe initiatieven.
- 26 Proeftuinen en loop-events stimuleren.
- 27 Jaarlijkse LoopAward uitreiken voor inspirerende initiatieven.

Beleid Agendasetting

1

Zorgen voor een breed bestuurlijk commitment voor de agenda

Het is van belang om voortdurend te blijven werken aan een breed bestuurlijk commitment voor de ambities, doelen en opgaven die in de agenda zijn opgenomen. Naast (ambtelijke) partnerbijeenkomsten willen we daarom bestuurders van de (potentiële) partners eenmaal per jaar bijeenbrengen om het bestuurlijk commitment te bekrachtigen en versterken. Daarnaast willen we samen met partners doorlopende en aantrekkelijke media-aandacht genereren.

2

Het belang van lopen politiek agenderen en de verbinding leggen met verschillende maatschappelijke opgaven

Lopen levert een belangrijke bijdrage aan tal van maatschappelijke doelen. Dit is nog onvoldoende bekend bij politici en bestuurders. Daarom is het van belang om deze agenda onder de aandacht te brengen bij verschillende colleges en commissies van gemeenten, provincies en vervoerregio's, met als doel de aandacht voor lopen op de politieke agenda te krijgen en te houden. Dit vergt naast het leggen en onderhouden van contacten een flinke communicatie-inspanning met doelgerichte communicatiemiddelen.

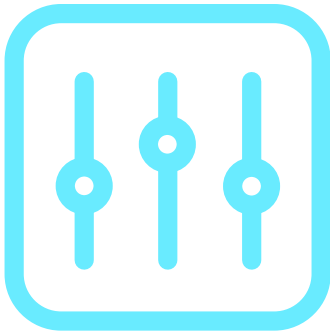
3

Een alliantie smeden die het belang van lopen voortdurend promoot

Diverse partners van Ruimte voor Lopen zetten zich in voor de voetganger en wandelaar. Door samen te werken kunnen zij een krachtiger geluid laten horen om lopen hoger op politieke agenda's te krijgen. Binnen het platform vormen we een werkgroep Belangenbehartiging die snel en flexibel kan inspelen op (actuele) ontwikkelingen.

Beleid Beleidsontwikkeling

4

Een domein-overstijgende beleidsaanpak ontwikkelen: h e organiseer je de samenwerking tussen verschillende beleidsafdelingen, inclusief externe partners?

Lopen levert een belangrijke bijdrage aan doelen op verschillende beleidsterreinen, zoals mobiliteit, ruimte, stedenbouw, groen, gezondheid, welzijn, sport en recreatie. Dit onderstreept het belang van een domein-overstijgende beleidsaanpak. Hoe zorg je voor domein-overstijgende samenwerking en synergie? Hoe overbrug je verschillen in werkwijzen, in kennis- en beleidskaders? Sommige steden en provincies maken hier nu een start mee. Het is zaak om dit te volgen en te ondersteunen en onderlinge uitwisseling van opgedane ervaringen te faciliteren. En uiteindelijk om instrumenten te ontwikkelen die anderen kunnen helpen bij het implementeren van een domein-overstijgende beleidsaanpak.

5

Lopen inhoudelijk integreren in beleid: w t kunnen de verschillende beleidsafdelingen concreet doen?

Welke bijdragen kunnen de verschillende beleidsterreinen – mobiliteit, ruimte, stedenbouw, groen, gezondheid, welzijn, sport, recreatie – leveren om lopen te stimuleren en faciliteren? Welke concrete maatregelen kunnen ze treffen? Welke concrete activiteiten kunnen ze ontplooien? Dit werken we uit in een Beleidswijzer Lopen. Daarvoor gebruiken we inspirerende voorbeelden van beleidsnota’s en uitvoeringsprogramma’s waarin gemeenten, provincies en vervoerregio’s een concrete invulling hebben gegeven aan de verschillende doelen van de agenda.

6

Aanbevelingen implementeren in de praktijk: in ontwerpprocessen en in de uitvoering van onderhoud en beheer

Een belangrijke kennisopgave (zie 11) is het ontwikkelen van een Ontwerpwijzer Voetgangersvoorzieningen. Een belangrijke beleidsopgave voor gemeenten, provincies en vervoerregio’s is vervolgens om deze aanbevelingen daadwerkelijk toe te passen. Dat kan door ze te integreren in ontwerpprocessen en uitvoeringsprogramma’s, zowel bij de aanleg van nieuwe voorzieningen als bij herinrichting, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen. Via bijvoorbeeld opleiding en training kunnen mensen die een rol spelen in het ontwerpproces geholpen worden bij het toepassen van de aanbevelingen.

De maatschappelijke baten van lopen

Lopen bespaart ruimte, het is de perfecte vervoerswijze in een leefbare compacte stad.

Goede loopvoorzieningen nodigen uit om vaker en langer te lopen, waardoor meer mensen hun dagelijkse dosis beweging halen.

Meer mensen op straat vergroot het gevoel van (sociale) veiligheid.

Een aantrekkelijke loopomgeving heeft een positief effect op de lokale economie. Er komen meer bezoekers die langer blijven en meer besteden. De omzet van horeca en detailhandel stijgt en dat is gunstig voor de vastgoedprijzen.

Meer lopen leidt tot meer ontmoeting en een sterker gevoel van verbondenheid.

Meer lopen (in plaats van gemotoriseerd verkeer) bespaart fossiele brandstoffen en reduceert broeikasgassen. Ofwel: minder uitstoot en schonere lucht.

Investeren in een aantrekkelijke loopomgeving betekent ook volop ruimte voor groen en water, met als voordelen:

Een rijke variatie aan groengebieden verhoogt de biodiversiteit.

- Bomen zorgen voor schaduw, lagere oppervlakte temperaturen en een lagere luchttemperatuur.
- Groen kan schadelijke deeltjes uit de lucht vangen.
- Voor lopen is minder verharding nodig, waardoor regenwater beter wordt afgevoerd.
- Meer ruimte voor oppervlaktewater vergroot de buffercapaciteit en leidt tot minder overstromingen bij hevige regenval.
- Natuurlijke groene oevers zorgen voor natuurlijke waterzuivering, goed voor waterkwaliteit en biodiversiteit.

Ruimtebeslag per vervoerswijze

Bronnen: KiM en CRa

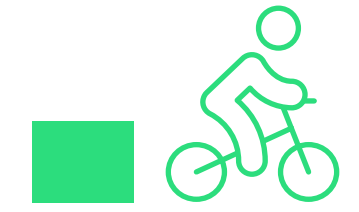
voetganger
stilstaand
0,5 m²

voetganger
lopend
2 m²

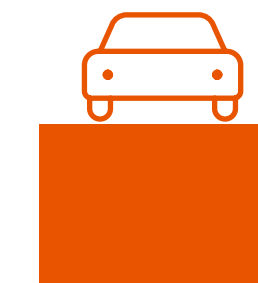
fiets
geparkeerd
2 m²

fietser
15km/h
5 m²

tram
50 inzittenden
7 m²

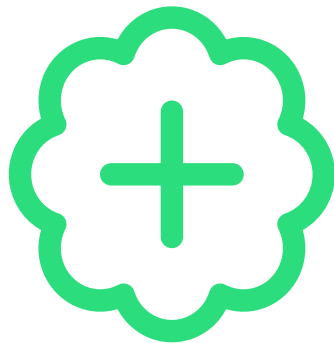

auto
geparkeerd
20 m²

auto
50km/h, met 1 inzittende
140 m²

Kennis Dataverzameling en monitoring

7

Leren over lopen en wandelen: hoe veel, hoe lang, waarheen en waarom (niet)?

In de gebruikelijke CBS-statistieken (gebaseerd op Onderzoek Verplaatsingen in Nederland) wordt het aandeel lopen onderschat, omdat de dataverzameling vooral is gericht op lopen als hoofdvervoerwijze. Dat terwijl mensen ook lopen in voor- en natransport van openbaar vervoer, beroepsmatig lopen (denk aan postbezorging) en lopend verblijven in de openbare ruimte (denk aan winkelen). De nu geregistreeerde loopaandelen en -afstanden liggen in werkelijkheid dus waarschijnlijk hoger. Ook is er relatief weinig bekend over hoe lang mensen lopen (in termen van tijd), welke afstanden ze lopen en waarheen ze lopen. Dat geldt ook voor de redenen waarom mensen wel of juist niet lopen. Kortom: er zijn meer, vollediger en betrouwbaarder gegevens nodig en er is betere monitoring vereist, zodat we het lopen beter kunnen stimuleren en faciliteren.

8

Meer weten over veiligheid van voetgangers, waaronder verkeersongevallen en enkelzijdige voetgangersongevallen

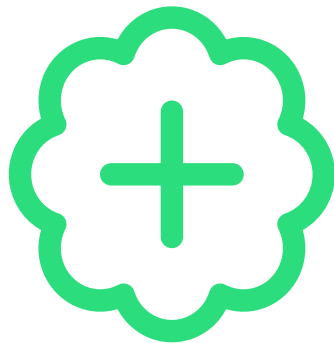
De registratie van ongevallen met voetgangers schiet ernstig tekort. Op dit moment worden alleen de ongevallen geregistreerd waarbij een andere vervoerwijze betrokken is. De enkelzijdige voetgangersongevallen zijn geen onderdeel van de ongevallencijfers. Bovendien is de registratiegraad van verkeersongevallen niet adequaat. Hieraan gerelateerd is er een gebrek aan kennis over het vermijden van lopen vanwege veiligheidsoverwegingen. We denken aan ouderen die minder gaan lopen vanwege (het gevoel van) verkeersonveiligheid en sociale onveiligheid. Maar ook aan kinderen die niet buiten mogen spelen vanwege de verkeersrisico's. Ook hier ligt dus een duidelijke opgave op het gebied van dataverzameling en monitoring.

9

Meer weten over acceptabele loopafstanden en -tijden en over beloopbaarheid van loop- en wandelroutes

Er zijn veel vragen waar we nu onvoldoende data over hebben, die wel heel relevant zijn voor beleid. Wat zijn acceptabele loopafstanden en -tijden? Hoe ver zijn mensen bereid te lopen naar een bepaalde voorziening? Hoe kunnen die loopafstanden en -tijden worden beïnvloed? Welke rol speelt de beloopbaarheid en kwaliteit van de loop- en wandelroutes? Wat bepaalt die kwaliteit? Welke barrières zijn er met invloed op afstand en bereikbaarheid en waar en hoe kunnen die worden geslecht?

Kennis Instrumentontwikkeling

10

Een leidraad (her)verdeling openbare ruimte ontwikkelen

Een stedelijke omgeving waarin mensen een groot deel van de verplaatsingen te voet kunnen afleggen, stelt verschillende eisen. Het vraagt om nabijheid van functies, menging van functies en een hoge kwaliteit van de openbare ruimte met voldoende parken en pleinen om te verblijven. Lopen vraagt dus om een andere benadering van de openbare ruimte. Waar de ‘mechanische’ benadering van de fiets of de auto is gericht op snelheid, directheid en een strikte organisatie van ruimte, vraagt lopen om nabijheid, comfort en verrijking. Het College van Rijksadviseurs heeft daar al een eerste invulling aan gegeven met de publicatie Naar een gezonde stad te voet. Het is een mooi opstap naar een leidraad voor (her)verdeling van de openbare ruimte vanuit het STOP-principe: eerst stappen, dan trappen (fietsen), dan openbaar vervoer en pas als laatste de personenauto.

11

Een ontwerpwijzer Voetgangersvoorzieningen maken

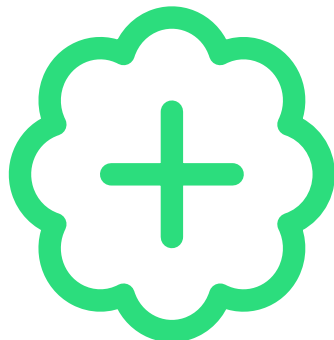
Er is behoefte aan een gezaghebbende handleiding met aanbevelingen voor een loopvriendelijke inrichten van steden en dorpen. Het gaat daarbij om de structuur van looproutenetwerken (verbindingen) en om de inrichting van loop- en wandelroutes en verblijfsgebieden. Dit alles vanuit het perspectief van iedereen die zich zelfstandig kan verplaatsen, dus ook kinderen, ouderen, slechtzienden en mensen met een mobiliteitsbeperking (ofwel ‘design for all’). Het moet een handleiding worden die vergelijkbaar is met de Ontwerpwijzer Fietsvoorzieningen en bij voorkeur ‘open source’ beschikbaar is.

12

Een overzicht met quick wins aanreiken.

Een inspiratie-overzicht met quick wins op de website van Ruimte voor Lopen kan gemeenten helpen om al direct aan de slag te gaan. Met aandacht voor liefst relatief goedkope fysieke maatregelen en stimuleringsacties die op korte termijn een zichtbaar positief effect hebben op het lopen. Bijvoorbeeld de lessen uit de maatregelen en acties die steden uitvoerden vanwege de coronacrisis.

Kennis Kennisuitwisseling

13

Beschikbare data, kennis en praktijkvoorbeelden bundelen en ontsluiten

Via de website van Ruimte voor Lopen wil het platform beschikbare data, kennis en praktijkvoorbeelden toegankelijk maken. De website bevat eigen content of verwijst met links naar vindplekken op andere websites. Doel is een zo breed mogelijk overzicht te bieden en daarmee te fungeren als een aantrekkelijke portal.

14

Platform bieden voor regelmatige uitwisseling van kennis en voorbeelden

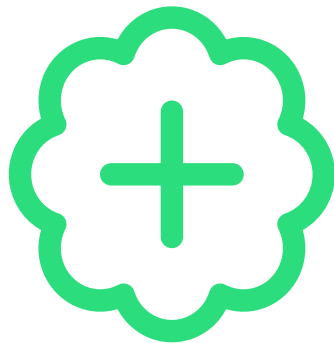
Het platform Ruimte voor Lopen wil een plaats bieden voor regelmatige uitwisseling van kennis en voorbeelden tussen steden, provincies, maatschappelijke organisaties, kennisorganisaties, onderwijsinstellingen en marktpartijen. Daarvoor beleggen we enerzijds (digitale en fysieke) meetings voor specifieke doelgroepen en anderzijds thematische bijeenkomsten. De vorm van de bijeenkomsten kan verschillen al naar gelang het doel.

15

Internationale contacten organiseren en onderhouden

Nederland is zeker geen koploper als het gaat om kennis over lopen, voetgangers en voetgangersvoorzieningen. Daarom is het belangrijk om relaties op te bouwen en contacten te onderhouden met overheden, maatschappelijke organisaties en kennisorganisaties in het buitenland en deel te nemen aan internationale congressen.

Kennis Opleidingen en onderwijs

16

Lopen en voetgangers een volwaardige plek geven in cursussen voor professionals en in relevante opleidingen aan hogescholen en universiteiten

Lopen verdient meer aandacht in het onderwijs. Daarover moeten we in gesprek met docenten en opleidingsleiders van hogescholen, universiteiten en instellingen die opleidingen en cursussen aanbieden op het gebied van mobiliteit, ruimte, groen en gezondheid. Het is zaak samen in kaart te brengen om welke opleidingen het gaat, waar het nu aan ontbreekt en hoe we daarbij kunnen helpen.

17

Gastcolleges verzorgen en lesmateriaal aanreiken

Gastcolleges zijn een manier om meer aandacht te schenken aan lopen en voetgangers in opleidingen en cursussen. Samen met de partnerorganisaties gaan we gastdocenten aanbieden voor inhoudelijke thema's. Zo kunnen we ook een collectie van lesmateriaal aanleggen. Het aanbod is te benutten door opleidingsleiders en docenten.

18

Een mogelijk lectoraat verkennen

Een lectoraat is een manier om binnen het onderwijs meer aandacht te krijgen voor lopen. Een lectoraat binnen een hogeschool bestaat uit een lector en een kenniskring, waarin docenten en externe specialisten uit de beroepspraktijk samen met studenten praktijkgericht onderzoek uitvoeren. Lectoren ontwikkelen kennis die praktisch toepasbaar is en dragen bij aan de ontwikkeling en innovatie van het onderwijs op een bepaald terrein. We gaan verkennen of de instelling van een lectoraat Lopen mogelijk is.

Lopen en veiligheid

Verkeersongevallen met voetgangers

Bij verkeersongevallen met voetgangers is een rijdend voertuig betrokken. Het aantal doden en het aantal ernstig gewonden onder voetgangers bij verkeersongevallen is sinds eind jaren negentig (sterk) gedaald. Maar het probleem is nog steeds ernstig met 54 verkeersdoden onder voetgangers in 2018 (bron: CBS) en rond 1.700 bezoeken aan de spoedeisende hulp met ernstig letsel onder voetgangers in 2017 (bron: VeiligheidNL).

Enkelzijdige voetgangersongevallen

Bij enkelzijdige ongevallen gaat het om een val op straat of elders in de openbare ruimte. Het aantal doden bij enkelzijdige ongevallen bleef in de periode 2011-2015 gelijk, het aantal ernstig gewonden nam toe van ongeveer 3.000 tot circa 5.500 (bron: SWOV). In 2017 waren er ongeveer 15.000 bezoeken aan de spoedeisende hulp vanwege een val op straat. Het slachtoffer was in ruim de helft van de gevallen 60 jaar of ouder. Oudere vrouwen lopen een groter risico op letsel door een val dan oudere mannen (bron: VeiligheidNL).

Toestand van de weg

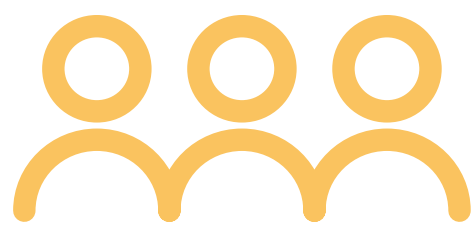
Bij enkelzijdige voetgangersongevallen speelt de toestand en het onderhoud van de weg vaak een rol.

Ongevalsscenario's bij slachtoffers van een val op straat in 2017

bron: SWOV

Scenario	Aandeel	Onderdelen (aandeel 2017)
Struikelen	38%	· over steen, tegel · beton (11%) · over een stoeprand (6%)
Uitglijden	12%	
Zwikken	14%	· over een stoeprand (4%) · over steen, tegel, beton (1%)
Val van hoogte	5%	
Val, overig	31%	· op step, waveboard (2%) · met hond (2%) · met rollator of rolstoel (<1%)

Samenwerking Doorlopende activiteiten

19

Overzicht bieden over projecten en activiteiten van partners

Waar zijn de partners van het platform Ruimte voor lopen mee bezig? Met welke projecten en activiteiten? Hoe ziet de gezamenlijke kennisagenda eruit? Welke stimuleringsacties ondernemen de partners? Het platform biedt het overzicht, de vulling komt van partners.

20

Samenwerking tussen partners stimuleren

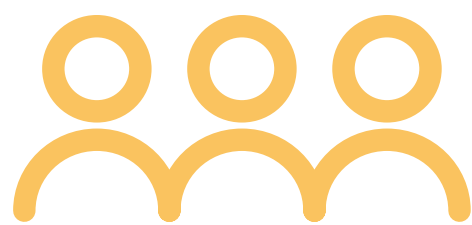
Door samen te werken bereiken we meer. De agenda stimuleert de partners om onderling af te stemmen over hun projecten en activiteiten en om actief de samenwerking te zoeken. We gaan samen na waar allianties voor de hand liggen en waar we de effectiviteit van activiteiten kunnen verhogen.

21

Bestaande coalities, programma's en overleggen op lokaal niveau benutten

Verschillende partners zijn actief op lokaal niveau, zoals het pact *Een tegen Eenzaamheid* (in ruim 120 gemeenten), *Jongeren Op Gezond Gewicht* (in 145 gemeenten), *Alles is Gezondheid* (18 regionetwerken) en ouderenbonden (in vrijwel alle gemeenten). Deze bestaande coalities, programma's en overleggen kunnen we voeden en benutten om nieuwe initiatieven op te pakken. Andersom kan de lokale praktijk vragen aan het platform voorleggen.

Samenwerking Nieuwe verbindingen

22

Het platform Ruimte voor Lopen verder uitbouwen

Het platform Ruimte voor Lopen vervult een belangrijke functie in het samenbrengen van diverse organisaties die actief zijn op uiteenlopende beleidsterreinen. Inmiddels hebben 40 organisaties zich als partner aangesloten. Sommige sectoren zijn binnen het platform evenwel nog onvoldoende vertegenwoordigd en er is extra inspanning nodig om ook deze sectoren (nauwer) te betrekken.

23

Verbindingen leggen met interessante marktpartijen

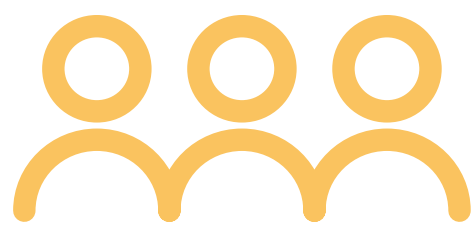
Uitgangspunt van het platform is dat marktpartijen niet als partner kunnen toetreden. Dit om te waarborgen dat publieke belangen voorop staan. Tegelijkertijd is het verstandig om marktpartijen wel bij de aanpak van opgaven te betrekken, denk aan ziektekostenverzekeraars, zorginstellingen, adviesbureaus, landschapsarchitecten en projectontwikkelaars. Ook is het wenselijk om een duurzame verbinding tot stand te brengen tussen marktpartijen en het platform, bijvoorbeeld via de brede netwerkbijeenkomsten die al een paar keer zijn georganiseerd. De verbinding met marktpartijen vergt aanvullende actie.

24

Nieuwe ambassadeurs werven

Op dit moment heeft het platform twee ambassadeurs: Albertine van Vliet (oud-burgemeester van Amersfoort) en Daan Zandbelt (Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving). Zij beschikken vanuit hun achtergrond over een breed netwerk en kunnen daarmee van betekenis zijn om de ambities van het platform een stap verder te brengen. Zij hebben een vrije rol en zijn desgevraagd inzetbaar voor concrete activiteiten. Het streven is om meer ambassadeurs te werven, met name in andere beleidsterreinen.

Samenwerking Nieuwe initiatieven

25

Fungeren als makelaar voor nieuwe initiatieven

De agenda biedt alle ruimte voor nieuwe initiatieven om lopen te stimuleren. Het platform fungeert als makelaar, door de initiatiefnemers in contact te brengen met partners die mogelijk willen samenwerken of anderszins ondersteuning kunnen bieden.

26

Proeftuinen en loop-events stimuleren

Het ontwikkelen van kennis en het uitwerken van ideeën is belangrijk. Evenzeer van belang is het toepassen van deze kennis en het uittesten van ideeën in de praktijk. Daarvoor zijn partners nodig die willen fungeren als proeftuin. Het kan gaan om fysieke maatregelen in de openbare ruimte, maar ook om loop-events waarbij organisaties en doelgroepen worden uitgedaagd om (meer) te gaan lopen. Een van de taken van het platform is om dergelijke proeftuinen en loop-events te stimuleren en de resultaten te delen.

27

Jaarlijkse LoopAward uitreiken voor inspirerende initiatieven

Het platform reikt jaarlijks een LoopAward uit voor het beste loopinitiatief in Nederland. Iedereen kan inzendingen doen voor de LoopAward. De ingediende initiatieven worden beoordeeld op hun bijdrage aan de doelen van Ruimte voor Lopen. De winnaar krijgt een plek in de schijnwerpers.

→ Partners Ruimte voor Lopen

IPO en VNG ondersteunen Ruimte voor Lopen

RUIMTE
VOOR
LOPEN

ruimtevoorlopen.nl